

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра _____ «Безпека праці та навколишнього середовища» _____
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правові основи цивільного захисту

_____ (назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань _____ 26 Цивільна безпека _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 263 Цивільна безпека _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ Охорона праці _____
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни _____ професійна підготовка (вибіркова) _____
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання _____ денна _____
(денна / заочна / дистанційна)

Харків – 2023 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни **Правові основи цивільного захисту**
(назва дисципліни)

Розробники:

Доцент каф. БП та НС, к.т.н., доц.
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

Євгеній СЕМЕНОВ
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри
«Безпека праці та навколишнього середовища»
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ
(ініціали та прізвище)

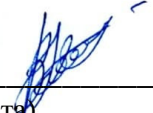
ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми Охорона праці, спеціальність 263 – Цивільна безпека, галузь знань 26 – Цивільна безпека

Кафедра «Безпека праці та навколишнього середовища»
(назва кафедри на якій викладається дисципліна)

Гарант ОП Людмила ВАСЬКОВЕЦЬ 30.08.2023 р.
(ПІБ) (Підпис, дата)

Завідувач кафедрою Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ
(ПІБ)

(Підпис, дата)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Гарант освітньої програми

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета полягає у наданні майбутньому фахівцю з техногенної безпеки теоретичних знань та практичних навичок щодо правових основ цивільного захисту.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-1 – Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК-1 – Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

СК-2 – Здатність оперувати термінами та визначеннями понять у сфері цивільного захисту, охорони праці; основними положеннями, вимог та правил стосовно проведення моніторингу, організування та впровадження заходів щодо запобігання, ліквідування надзвичайних ситуацій.

Програмні результати навчання (РН)

РН-2 – Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

РН-3 – Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

РН-4 – Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Безпека експлуатації будівель і споруд	Правові основи працезохоронної політики та охорони праці
Вступ до фаху. Ознайомча практика	Безпечна експлуатація потенційно небезпечних виробництв
	Основи інженерної підготовки

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	з них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний	Семестровий	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари		контроль	Залік	Екзамен
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	120/4	48	72	32	-	16	Р	2		+

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає: 40,00 (%).

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)		Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1	Л	2	Правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.	[1-4]
2	Л	2	Структура і повноваження Державної служби України з надзвичайних ситуацій в галузі пожежної та техногенної безпеки.	[1-4]
3	ПЗ	2	Визначення кодів надзвичайних ситуацій, що можливі на об'єкті господарської діяльності з визначенням їх класифікаційних ознак. Класифікація за рівнем надзвичайних ситуацій, що можливі на об'єкті господарської діяльності.	[5-7]
4	Л	4	Критерії розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику від провадження господарської діяльності.	[1-4]
5	ПЗ	2	Розв'язання рейсових завдань за темою: Визначення ступеня ризику суб'єкта господарювання в залежності від провадження господарської діяльності.	[5-7]
6	Л	4	Основні положення нормативно-правових актів щодо проведення процедур паспортизації, ідентифікації та декларування потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки. Основні положення нормативно-правових актів щодо розробки суб'єктами господарювання плану локалізації і ліквідації аварійних ситуацій та аварій.	[1-4]
7	ПЗ	2	Державні реєстри потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки.	[5-7]
8	Л	4	Вимоги до організації техногенної та пожежної безпеки на об'єктах.	[1-4]
9	ПЗ	2	Розв'язання кейсів: Завдання і обов'язки суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту. Права та обов'язки громадян у сфері цивільного захисту.	[5-7]
10	Л	4	Державний нагляд (контроль) з питань цивільного захисту.	[1-4]
11	ПЗ	2	Складання приписів про усунення порушень вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки.	[5-7]
12	Л	4	Положення Кодексу України про адміністративні правопорушення.	[1-4]
13	ПЗ	2	Визначення загальних підстав адміністративного правопорушення.	[5-7]

14	Л	2	Порушення та розгляд справ про адміністративне правопорушення відповідно до ст. ст. 120, 175, 175-2, 188-8 Кодексу України про адміністративні правопорушення.	[1-4]
15	Л	2	Порушення та розгляд справ про адміністративне правопорушення відповідно до ст. 164, 183, 188-16 Кодексу України про адміністративні правопорушення.	[1-4]
16	ПЗ	2	Розв'язання кейсових завдань з визначення правопорушень відповідно до ст. 120, 175, 175-2, 188-8, 164, 183, 188-16 Кодексу України про адміністративні правопорушення.	[5-7]
17	Л	4	Застосування посадовими особами центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сферах техногенної та пожежної безпеки заходів реагування.	[1-4]
18	Л	2	Відповідальність за порушення порядку здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.	[1-5]
19	ПЗ	2	Визначення відповідальності за порушення порядку здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.	[5-7]
Разом годин		48		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	10
2	Підготовка до практичних (лабораторних, семінарських) занять	5
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	23
4	Виконання індивідуального завдання (Р)	15
5	Інші види самостійної роботи	19
	Разом	72

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Розрахункова робота

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	«Визначення ступеня відповідальності за правопорушення в сфері цивільного захисту» за варіантом	14

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний метод використовується при введенні понять, схем, тощо.

При цьому методі навчання діяльність викладача зводиться до подання нового навчального матеріалу, а діяльність студентів – до сприймання, усвідомлення, запам'ятовування матеріалу. Навчальний матеріал при цьому співвідноситься з досвідом студентів наступним чином: вперше повідомляється і засвоюється індуктивним способом – без опори на попередні знання студентів.

Наступний метод – репродуктивний метод застосовується під час повторення вивченого на парі, виконання завдання по вивченню матеріалу для самостійного вивчення. Діяльність викладача при цьому – аналізувати відповідь студента, виправляти його помилки; діяльність студентів – відтворювати те, що було зроблено в аудиторії. Репродуктивний метод використовується для формування в студентів уміння застосовувати знання.

Викладач дає завдання, а студенти їх виконують: розв'язують задачі – за зразком, шляхом застосування теоретичних знань, за допомогою вже відомого способу. Будь-які вправи можуть бути індуктивними дедуктивними або такими, які виконуються за аналогією. Але в усіх випадках маються на увазі дії, які вже неодноразово виконувались.

Система репродуктивних методів сприяє збагаченню студентів знаннями і вміннями, формуванню в них навичок здійснення основних розумових операцій. Для розвитку творчих здібностей студентів потрібні репродуктивні знання.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування, захисту практичних робіт, тестів, колоквиумів, виконання індивідуальних завдань, проведення контрольних робіт, ректорських контрольних робіт тощо.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи студента, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з практичних, індивідуальних занять – за допомогою перевірки виконаних завдань.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом.

Семестровий контроль може проводитися в усній формі по білетах або в письмовій формі за контрольними завданнями, а також шляхом тестування з використанням технічних засобів. Можливе поєднання різних форм контролю. Форма проведення семестрового контролю зазначається в робочій програмі навчальної дисципліни.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення оцінки з даної дисципліни.

Студент вважається допущеним до семестрового заліку з навчальної дисципліни за умови повного відпрацювання усіх практичних занять, передбачених навчальною програмою з дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1 – Розподіл балів для оцінювання успішності студента для заліку

Контрольні роботи	Лабораторні роботи	Практичні роботи	КР (КП)	РГЗ	Індивідуальні завдання (Розрахункове)	Екзамен	Сума
30	–	50	–	–	10	10	100

Таблиця 3 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності .
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання містять певні неточності .
75-81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі. 	Невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач .

1	2	3	4	5
64-74	Д	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі.	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання; - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки ; - невміння вирішувати складні практичні задачі .
60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі.	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	ФХ (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі .
1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	—	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Кодекс цивільного захисту України : Закон України від 02.10.2012 р. №5403-VI. Дата оновлення: 06.08.2022. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17 (дата звернення: 10.08.2022).
2	Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. №1052. Дата оновлення: 02.12.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF (дата звернення: 10.08.2022).
3	Нестеренко С. В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту : конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання, освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 263 – Цивільна безпека). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 160 с., https://core.ac.uk/download/pdf/237502334.pdf .
4	Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. Дата оновлення: 17.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10 (дата звернення: 10.08.2022).

Допоміжна література

5	Про затвердження Інструкції з оформлення посадовими особами ДСНС матеріалів про адміністративні правопорушення : Наказ МВС України від 27.07.2016 р. № 725. <i>Офіційний вісник України</i> . 2016. № 71. С. 179, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1162-16 .
6	Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. №2341-III. Дата оновлення: 28.07.2022. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17 (дата звернення: 10.08.2022).
7	Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 №322-VIII. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08 (дата звернення: 10.08.2022).